

Zasady ekorozwoju

Dekalog ekorozwoju tworzy:

1. Zasada respektowania ekorozwoju, nazywana też zasadą ekologizacji gospodarki i jej rozwoju lub zasadą integralności systemu ekologicznego, gospodarczego i społecznego.
2. Zasada integralności środowiska (integralności ekosystemu); jej istotą jest zalecenie, aby „Myśleć globalnie (całościowo, holistycznie), lecz działać lokalnie”.
3. Zasada ekonomizacji, nazywana też zasadą efektywności ekonomicznej i ekologicznej ekorozwoju (w tym ochrony środowiska); postuluje realizację takiej polityki, aby cele ekologiczne były osiągane minimalnym kosztem społecznym. Zasada ta, stanowiącą podstawę ochrony środowiska w krajach OECD, łączy się z reguły z kilkoma zasadami praktycznymi, wśród których należy przede wszystkim wymienić:
 - zanieczyszczający płaci (odpowiedzialności finansowej producenta i konsumenta- użytkownika jako sprawcy zanieczyszczenia),
 - płacą poszkodowani (dobrowolne włączanie się poszkodowanych w realizację zadań ochronnych zanieczyszczającego środowisko),
 - wspólnej odpowiedzialności,
 - etapowania i wyboru priorytetów,
 - uwzględniania wymogów ochrony środowiska w działalności planistycznej.
1. Zasada prewencji (zapobiegania), nazywana też zasadą aktywnej polityki, lub w węższej interpretacji, zasadą likwidacji zanieczyszczeń u źródła.
2. Zasada reagowania na istniejące zagrożenia ekologiczne, nazywana też – nie zawsze w sposób uzasadniony – zasadą

biernej polityki; przejawem biernej polityki jest np. formułowanie deklaracji i kolejnych programów przy wyraźnym niedocenianiu strony realizacyjnej.

3. Zasada partnerstwa (współdziałania) i partycypacji publicznej (społecznej), zwana też zasadą udziału społeczności w rozwiązywaniu problemów ekologicznych, lub zasadą uspołecznienia.
4. Zasada regionalizacji programowania ekorozwoju (w tym polityki ekologicznej), rozumiana jako postulat dostosowywania wymagań ochronnych do regionalnych i lokalnych warunków oraz umożliwienia regionalnej i lokalnej władzy wyboru narzędzi realizacji idei ekorozwoju.
5. Zasada praworządności, która w warunkach polskich oznacza konieczność takiej przebudowy systemu prawa ekologicznego i sposobu jego realizacji, aby każdy przepis był ściśle przestrzegany i niemożliwe było zastępowanie przepisów tak dobrze znaną społeczeństwu argumentacją o „wyższej konieczności”, „interesie społecznym”, „jeszcze nas na ochronę środowiska nie stać” lub „jesteśmy za biedni na ochronę środowiska” itp.
6. Zasada przestrzegania międzygeneracyjnej (międzypokoleniowej) sprawiedliwości ekologicznej, nazywana też niekiedy zasadą międzygeneracyjnego egalitaryzmu ekologicznego. Jest to z pewnością zasada nadrzędna, która w ujęciu pragmatycznym bardzo ściśle wiąże się z zasadami:

7. 10.

- powszechności ochrony,
- presji moralnej,
- nieprzekraczania środowiskowej pojemności asymilacyjnej,
- koncesjonowania prawa do użytkowania zasobów środowiska

Pozostałe zasady mówią o potrzebie proekologicznej współpracy międzynarodowej, o wymianie naukowej i technologicznej,

dostępie obywateli do informacji o stanie środowiska, sprawiedliwszym systemie międzynarodowego handlu, o szczególnej roli kobiet w ochronie środowiska, o poszanowaniu kultur tubylczych itp.[\[1\]](#).

Zasady ekorozwoju

Ekorozwój, nazywany również zrównoważonym rozwojem, stanowi jeden z najważniejszych współczesnych paradygmatów organizacji życia społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Jest odpowiedzią na potrzebę harmonijnego łączenia rozwoju cywilizacyjnego z ochroną zasobów przyrodniczych, tak aby obecne pokolenia mogły zaspokajać swoje potrzeby bez umniejszania szans przyszłych generacji na korzystanie z bogactw naturalnych. Idea ekorozwoju znajduje szerokie zastosowanie zarówno na poziomie globalnym, regionalnym, jak i lokalnym, stanowiąc fundament strategii międzynarodowych, państwowych programów ochrony środowiska, polityki gospodarczej oraz działań społecznych.

Zasady ekorozwoju nie powstały w oderwaniu od rzeczywistości; są wynikiem wielu dekad analiz ekonomicznych, ekologicznych i społecznych, a także obserwacji dynamicznych zmian środowiskowych, takich jak degradacja ekosystemów, zmiany klimatyczne czy utrata bioróżnorodności. Ich zadaniem jest tworzenie ram, które pozwalają na budowanie społeczeństw opartych na efektywności zasobowej, odpowiedzialnym korzystaniu z przyrody i sprawiedliwości społecznej. Co istotne, zasady te nie mają charakteru jedynie normatywnego – ich wdrażanie jest koniecznością w obliczu narastających kryzysów środowiskowych oraz potrzeby transformacji dotychczasowego modelu rozwoju.

Zasada integracji środowiska i gospodarki

Jednym z fundamentów ekorozwoju jest integracja działań gospodarczych z ochroną środowiska. Oznacza to, że decyzje ekonomiczne nie mogą być podejmowane bez uwzględnienia skutków

ekologicznych. Tradycyjny model wzrostu gospodarczego, oparty na intensywnym wykorzystywaniu surowców, został zastąpiony koncepcją gospodarki cyrkularnej, której podstawą jest minimalizacja odpadów, oszczędność energii oraz ponowne wykorzystanie materiałów. Przykładem realizacji tej zasady jest wdrażanie technologii czystej energii, rozwój recyklingu oraz tworzenie infrastruktury, która umożliwia wykorzystanie odnawialnych zasobów naturalnych.

Zasada ostrożności ekologicznej

Zgodnie z zasadą ostrożności, decyzje, których efekty dla środowiska są niepewne, powinny być podejmowane z zachowaniem najwyższej ostrożności. Jeśli istnieje ryzyko nieodwracalnych szkód, należy podjąć działania zapobiegawcze, nawet jeśli nie ma pełnej naukowej pewności co do skutków. Przykładem zastosowania tej zasady jest zakaz stosowania substancji chemicznych uznanych za potencjalnie szkodliwe, dopóki ich wpływ na zdrowie ludzi i przyrodę nie zostanie jednoznacznie rozpoznany. Zasada ostrożności jest szczególnie ważna w kontekście biotechnologii, gospodarki odpadami, ochrony klimatu oraz gospodarowania zasobami wodnymi.

Zasada przezorności

Zasada przezorności nakazuje aktywne przewidywanie zagrożeń i przygotowanie się na ich wystąpienie. W odróżnieniu od ostrożności, która koncentruje się na niepewności wyników, przezorność obejmuje planowanie i zapobieganie kryzysom ekologicznym poprzez systemowe działania. Może to oznaczać budowę infrastruktury przeciwpowodziowej, inwestowanie w systemy monitorowania jakości powietrza oraz tworzenie strategii przeciwdziałania skutkom zmian klimatu, takich jak susze, huragany czy podnoszenie się poziomu mórz.

Zasada zanieczyszczający płaci

Jedną z najbardziej praktycznych zasad ekorozwoju jest zasada „polluter pays”, zgodnie z którą podmiot odpowiedzialny za

powstawanie zanieczyszczeń ponosi koszty ich usunięcia oraz zapobiegania ich powstawaniu. Jest to narzędzie zarówno ekonomiczne, jak i regulacyjne, mające na celu ograniczenie działań degradujących środowisko. W praktyce wyraża się ono m.in. poprzez podatki ekologiczne, opłaty za emisje gazów cieplarnianych, kary za nielegalne składowanie odpadów czy obowiązek rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Dzięki tej zasadzie firmy i instytucje są motywowane do stosowania technologii prośrodowiskowych i minimalizowania ryzyka ekologicznego.

Zasada sprawiedliwości międzypokoleniowej i wewnątrzpokoleniowej

Ekorozwój zakłada, że wszystkie jednostki społeczne – zarówno współczesne, jak i przyszłe – mają prawo do korzystania z zasobów naturalnych. Sprawiedliwość międzypokoleniowa oznacza, że obecne pokolenia nie mogą prowadzić polityki eksploatacyjnej kosztem przyszłych, natomiast sprawiedliwość wewnątrzpokoleniowa wskazuje na konieczność równomiernego rozłożenia korzyści i kosztów rozwoju między różnymi grupami społecznymi i regionami. Przykładem praktycznej realizacji tej zasady jest walka z ubóstwem energetycznym, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarach wiejskich oraz zapewnianie dostępu do energii odnawialnej w krajach rozwijających się.

Zasada udziału społeczeństwa

Kluczowym warunkiem skutecznej realizacji ekorozwoju jest aktywny udział społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji dotyczących środowiska. Obejmuje to zarówno konsultacje społeczne, jak i edukację ekologiczną oraz dostęp do informacji o stanie środowiska. Świadome społeczeństwo, wyposażone w wiedzę i narzędzia do dialogu, staje się partnerem w procesach planowania i wdrażania działań proekologicznych. Przykładem są inicjatywy lokalne takie jak budżety obywatelskie, ruchy ekologiczne czy programy edukacji

szkolnej w zakresie ochrony środowiska.

Zasada regionalizacji działań

Ekorozwój wymaga dostosowania działań do specyfiki regionalnej, ponieważ warunki przyrodnicze, społeczne i gospodarcze różnią się między regionami świata. Dlatego polityki środowiskowe powinny uwzględniać lokalne uwarunkowania, takie jak rodzaj zasobów naturalnych, klimat, poziom rozwoju technologicznego czy struktura społeczna. Na przykład strategię redukcji emisji gazów cieplarnianych w krajach o wysokim udziale przemysłu ciężkiego muszą różnić się od tych stosowanych w regionach o gospodarce opartej na usługach i rolnictwie.

Podsumowanie

Zasady ekorozwoju tworzą spójną koncepcję zarządzania środowiskiem i gospodarką, która sprzyja trwałemu i odpowiedzialnemu rozwojowi społeczeństw. Stanowią one fundament polityk ekologicznych, instrumentów ekonomicznych oraz działań administracyjnych i społecznych. Wdrażanie tych zasad pozwala budować gospodarkę niskoemisyjną, efektywnie wykorzystującą zasoby, a także wzmacniać integrację społeczną i sprawiedliwość ekonomiczną. W obliczu wyzwań XXI wieku, takich jak zmiany klimatu, urbanizacja czy globalny wzrost zapotrzebowania na energię i surowce, zasady ekorozwoju nie są jedynie teoretycznymi wskazaniem, lecz niezbędnym fundamentem globalnej strategii przetrwania i dobrego życia przyszłych pokoleń.

[\[1\]](#) Waloszczyk K., *Problemy interpretacji ...*, op. cit., s. 25.

Jeśli potrzebujesz pomocy w napisaniu pracy z zakresu ochrony środowiska, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - prace z ekologii i innych kierunków pisane na (prawie) każdy temat.